

॥ ४ ॥ ५ ॥ तस्य उपदेशस्य लक्षणं ज्ञापकं तत्तद्भाष्यं ॥ ६ ॥ सारंगो भ्रमरस्तस्य अन्वेषणं अनुगमनं इष्यतेति दिवादिः ॥ ७ ॥ यस्माद्यस्माद्गुरोर्यथदुपात्तं तत्तदाह भीष्मः आशेति राजगृहेयुधिष्ठिर ॥ ८ ॥
 ॥ ९ ॥ पिंगलावकुरवच्चाशां गृहधनरूपामाभिषं चत्यक्काकथं जीवेनेत्याशंक्यान्यथासिद्धिमाह गृहेति द्वाभ्यां ॥ १० ॥ ११ ॥ एवमारंभान्तरवर्जितेन ब्रह्मण्यैकाग्र्यं चित्तस्य संपादनीयमित्याह इष्विति ॥
 ॥ १२ ॥ ऐकाग्र्यमेकाकिनैव सिरध्यतीत्याह बहूनामिति काचित्कुमारीपित्रादिपरवशाद्गृहागतानतिथीन्यच्छन्नं भोजयितुमिच्छंतीवीहीनवर्तुं यच्च क्रमेतस्याः प्रकोष्ठस्थाः शंखाश्चक्रुथुः सापरेषां सूचनामाभूदिति शंखान् संक्काएकैकमवशेषितवतीति श्रीमद्भागवते दृष्टान्तोऽयं व्याख्यातः ॥ १३ ॥ इति शां. मो. ० नै. ० भा. ० अष्टसप्तत्यधिकशततमोऽध्यायः ॥ १७८ ॥ ॥ १४ ॥

बोध्यं शांतं मृषिराजानाद्दुषः पर्यपृच्छत ॥ निर्वेदाच्छांतिमापन्नं शाखप्रज्ञानतर्पितं ॥ ४ ॥ उपदेशं महाप्राज्ञशमस्योपदिशस्वमे ॥ कांबुद्धिसमनुध्यायशांतं च
 रसिनिर्दतः ॥ ५ ॥ बोध्यउवाच उपदेशेन वर्तामि नानुशास्मीह कंचन ॥ लक्षणं तस्य वक्ष्ये हंतस्वयं परिचर्यतां ॥ ६ ॥ पिंगलाकुरः सर्पः सारंगान्वेषणं व
 ने ॥ इषुकारः कुमारो च षडेते गुरवो मम ॥ ७ ॥ भीष्मउवाच आशावलवती राजन्नैराश्वं परमं सुखं ॥ आशां निराशां कृत्वा तु सुखं स्वपिति पिंगला ॥ ८ ॥
 सामिषं कुरं दृष्ट्वा वध्यमानं निरामिषैः ॥ आमिषस्य परित्यागात्कुरः सुखमेधते ॥ ९ ॥ गृहारंभो हि दुःखाय न सुखाय कदाचन ॥ सर्पः परकृतं वेदमप्रविश्य
 सुखमेधते ॥ १० ॥ सुखं जीवंति मुनयो भैक्ष्यवृत्तिं समाश्रिताः ॥ अद्रोहैणैव भूतानां सारंगान्दवपक्षिणः ॥ ११ ॥ इषुकारो नरः कश्चिदिषा वा सक्तमानसः ॥
 समीपेनापि गच्छंतं राजानं नावबुद्धवान् ॥ १२ ॥ बहूनां कलहो नित्यं द्वयोः संकथनं ध्रुवं ॥ एकाकी विचरिष्यामि कुमारी शंखकोयथा ॥ १३ ॥ इति श्री
 महाभारते शां. ० मोक्ष. ० बोध्यगीतायां अष्टसप्तत्यधिकशततमोऽध्यायः ॥ १७८ ॥ ॥ १४ ॥ युधिष्ठिर उवाच केन वृत्तेन वृत्तं ज्ञातुं शोकाश्च
 रेन्मही ॥ किंच कुर्वन्नरो लोके प्राप्नोति गतिमुत्तमां ॥ १ ॥ भीष्मउवाच अत्राप्युदाहरंती ममिति हासं पुरातनं ॥ प्रह्लादस्य च संवादं मुने राजगरस्य च ॥
 ॥ २ ॥ चरंतं ब्राह्मणं कंचित्कल्पचित्तमनामयं ॥ पप्रच्छ राजा प्रह्लादो बुद्धिमान् बुद्धिसंमतं ॥ ३ ॥

केनेत्याभेदे केन वृत्तेन जीतशोको भूत्वा महीचरेत् न तादृशं वृत्तमस्तीत्यर्थः यतः सर्पसारंगवत्या गृहाहारसंपादने पिप्रपक्ष बाहुल्यं दृश्यते द्विषंति हि मिश्रुका मिश्रुकांतरं स्वाध्यासितस्थानगतमत एका किलैका
 ग्र्ययोश्चासंभवः अन्वचितयाचनाशा विद्योगस्यापि दुष्करत्वादिति भावः अतः किंच तादृशमुपाधांतरं हि सांख्यमुत्तमगतिप्रदमस्तीति प्रश्नार्थः ॥ १ ॥ उत्तरमाह अत्रेति आजगरस्य अजगरव्याजीवतः
 ॥ २ ॥ कल्पचित्तं दृढचित्तं अनामयं रागे द्वेषेण नुविद्धं ॥ ३ ॥